

เป้าหมายที่
10

ลดความไม่เสมอภาค ภายในและระหว่างประเทศ

SDG 10: Reduce inequality within and among countries

ประเทศไทยมีปัญหาความเหลื่อมล้ำในหลายมิติ ทั้งด้านรายได้ ความมั่งคั่ง โอกาสการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ การเข้าถึงแหล่งเงินทุนและทรัพยากร ตลอดจนและการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ซึ่งปัญหาความเหลื่อมล้ำดังกล่าวเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจโลกอย่างรวดเร็วจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม ซึ่งส่งผลให้เกิดความไม่เสมอภาคระหว่างกลุ่มคน อันนำมาซึ่งปัญหาความเหลื่อมล้ำที่ชัดเจนมากขึ้นในสังคม

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ในช่วงปี 2559-2562 สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะความเหลื่อมล้ำของรายได้ โดยรายได้ต่อหัวของกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุด (Bottom 40) มีอัตราเพิ่มขึ้น ทำให้ช่องว่างของรายได้ระหว่างคนในกลุ่มชั้นรายได้ต่าง ๆ ลดลง อย่างไรก็ตามความเหลื่อมล้ำในการถือครองทรัพย์สินยังคงอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้ ประเทศไทยได้ริเริ่มดำเนินการต่าง ๆ และจัดตั้งสวัสดิการสังคมจากภาครัฐเพื่อช่วยเพิ่มโอกาสความเท่าเทียมในการดำรงชีวิตและยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ โดยเฉพาะประชากรกลุ่มเปราะบาง อาทิ เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด บัตรสวัสดิการแห่งรัฐเบี้ยผู้สูงอายุ เบี้ยผู้พิการ และมาตรการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

การดำเนินการที่ผ่านมา

ประเทศไทยมีกรอบกฎหมายเพื่อผลักดันการเข้าถึงโอกาสที่เท่าเทียม ลดความไม่เสมอภาค และยุติการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ยุทธศาสตร์ชาติ และอนุสัญญาระหว่างประเทศ อาทิ รัฐธรรมนูญ มาตรา 27 วรรค 3 ว่าการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยความแตกต่างด้านถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคลฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา อบรม หรือความคิดเห็นทาง

การเมืองอันไม่ขัดต่อบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้ การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล

นอกจากนี้ **ภาครัฐและภาคเอกชนยังได้ร่วมกันดำเนินการเพื่อส่งเสริมการลดความไม่เสมอภาคทั้งภายในและระหว่างประเทศ** อาทิ **โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ** ที่มุ่งช่วยเหลือประชาชนยากจนแบบเจาะจง เพื่อเป็นการช่วยลดภาระทางการเงินที่เป็นรายจ่ายประจำ และ**โครงการ 1 ไร่ 1 แสน** โดยหอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยที่ใช้ความรู้เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการพัฒนาศักยภาพการทำเกษตร เพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่าย รวมถึงสร้างรายได้ที่ยั่งยืนและมั่นคง

นอกจากนี้ **ประเทศไทยยังได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในเวทีระหว่างประเทศ** ผ่านการเข้าร่วมเป็นสมาชิกและจัดทำกรอบความร่วมมือระดับประเทศกับประเทศและองค์กรต่าง ๆ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการเจรจาในการพัฒนาทฤษฎีแบบใหม่ ๆ และเพื่อสนับสนุนการสร้างเสริมความเสมอภาคในระดับโลกรวมถึงการสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการและการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ โดยเฉพาะด้านการวิจัยเพื่อริเริ่มช่องทางการลงทุนในต่างประเทศและการลดกำแพงภาษีเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้า

ความท้าทาย

ประเทศไทยยังประสบปัญหาความไม่เสมอภาคในการทำธุรกรรมการเงินระหว่างประเทศ โดยยังคงพบค่าใช้จ่ายในการส่งเงินกลับประเทศของแรงงานย้ายถิ่นและการชำระเงินระหว่างประเทศอยู่ในอัตราที่สูง โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของโลก แม้ว่าจะมีการผ่อนคลายกฎเกณฑ์สำหรับการประกอบธุรกิจโอนเงินระหว่างประเทศและลงนามข้อตกลงกับธนาคารพาณิชย์แล้วก็ตาม นอกจากนี้ ประชาชนส่วนมากยังคงขาดศักยภาพในการเข้าถึงข้อมูลและชุดความรู้ รวมถึงการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ยังตอกย้ำความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย โดยส่งผลกระทบต่อประชาชนและเพิ่มอัตราการว่างงาน ขณะที่ประชาชนบางกลุ่มยังไม่สามารถเข้าถึงมาตรการการเยียวยาแก้ไขเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนและไม่สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงได้

ข้อเสนอแนะ

ควรผลักดันมาตรการและกฎเกณฑ์ในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการเยียวยาทางเศรษฐกิจให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม โดยส่งเสริมการใช้กลไกพลังทางสังคมต่าง ๆ เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินงาน สำหรับระยะยาว ควรเตรียมความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะทางด้านการเงิน เพื่อหนุนเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม และกระจายประโยชน์ของการเติบโตให้ทั่วถึงมากขึ้น รวมทั้งควรพัฒนากลไกเชิงสถาบันของประเทศเพื่อรองรับพันธกรณีตามความตกลงและกรอบความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน โดยเฉพาะข้อตกลงและกรอบความร่วมมือที่บูรณาการการพัฒนาหลายมิติ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและกลยุทธ์ทั้งต่อภาครัฐ ภาคเอกชน และการกำหนดท่าทีของประเทศในการดำเนินการตามพันธกรณีในความตกลงและกรอบความร่วมมือของภูมิภาคให้มีประสิทธิภาพ

ผลการประเมินสถานะของ SDG 10

กรณีศึกษา

โครงการ 1 ไร่ 1 แสน

โครงการ 1 ไร่ 1 แสน ได้เงิน 1 แสนบาท เป็นโครงการริเริ่มของภาคเอกชนโดยหอการค้าไทย ร่วมกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ร.ก.ส.) ที่อาสาเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมเพื่อให้เกษตรกรมีชีวิตความเป็นอยู่และรายได้ที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน โดยการประยุกต์และปรับใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งสามารถตอบโจทย์และแก้ปัญหาคความเหลื่อมล้ำได้อย่างเป็นรูปธรรม

หลักการเบื้องต้นของโครงการคือ การเพิ่มรายได้ การลดต้นทุน การเพิ่มผลผลิตและเรื่องราวของสินค้า และการสร้างความยั่งยืน โดยโครงการนี้จะเป็นการบริหารจัดการพื้นที่เพาะปลูก 1 ไร่ ให้ได้ประโยชน์และประสิทธิภาพมากที่สุดตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อให้เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองผ่านการส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสาน ลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยเคมี และสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการทำเกษตร โดยดำเนินการผ่าน 3 วิชา ได้แก่ ด้านนวัตกรรมการปลูกข้าว ผักสวนครัว พืชไร่ ไม้ผล ด้านปศุสัตว์คือ เลี้ยงเป็ด ไก่ และด้านประมงคือ เลี้ยงปลา กบ หอย กุ้ง ปู เป็นต้น

และแบ่งพื้นที่เพาะปลูกออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ คับนาปลูกพืชผักสวนครัว ร่องน้ำสำหรับทำการประมง พื้นที่ปลูกข้าวและพื้นที่ที่อยู่อาศัยในสัดส่วน 30:30:30:10 เพื่อให้ระบบนิเวศเกื้อกูลต่อกัน

โครงการนี้มีพื้นที่นำร่องอยู่ที่บ้านหนองแต้ บ้านบ่อ และบ้านกุดเชียงมี ตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการอย่างเต็มรูปแบบมีรายได้เฉลี่ยถึง 150,000-200,000 บาท ขณะเดียวกันต้นทุนของการทำนา 1 ไร่จากเดิม 10,000 บาท ลดลงหลายเท่าตัวเหลือเฉลี่ยเพียง 2,292 บาทต่อไร่ ทำให้จังหวัดขอนแก่นได้กลายเป็นแหล่งกรณีศึกษาสำหรับเกษตรกรจากทั่วประเทศที่ต้องการเยี่ยมชมแปลงต้นแบบและต้องการศึกษาข้อมูลพื้นฐานการทำนาที่มีประสิทธิภาพ ปัจจุบัน โครงการ 1 ไร่ 1 แสน ได้ขยายพื้นที่ดำเนินการไปยังจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย อาทิ นนทบุรี ปทุมธานี ตรัง และยะลา เป็นต้น

ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ

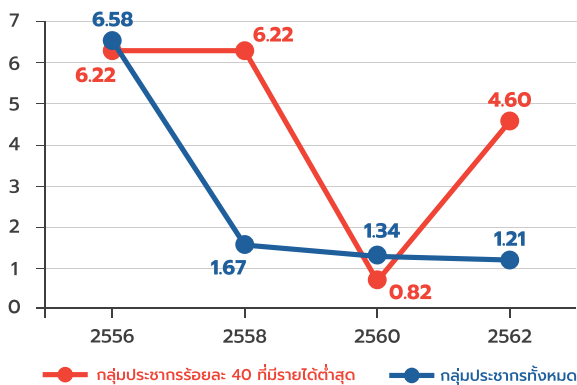
บรรลุการเติบโตของรายได้ของกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุดอย่างก้าวหน้าและยั่งยืน โดยให้มีอัตราการเติบโตสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศภายในปี 2573

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำอย่างต่อเนื่อง โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ให้ความสำคัญกับการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินการเพื่อสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และให้ความช่วยเหลือที่เชื่อมโยงกับการเพิ่มผลิตภาพในกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำที่สุด (Bottom 40) ซึ่งรวมถึงผู้ด้อยโอกาส สตรี และผู้สูงอายุ ทั้งนี้ การส่งเสริมสวัสดิการพื้นฐาน จะทำให้คนไทยสามารถเข้าถึงบริการทางสังคมที่มีคุณภาพได้อย่างทั่วถึง มีประสิทธิภาพ และจะเป็นการสร้างโอกาสให้ประชากรกลุ่มนี้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

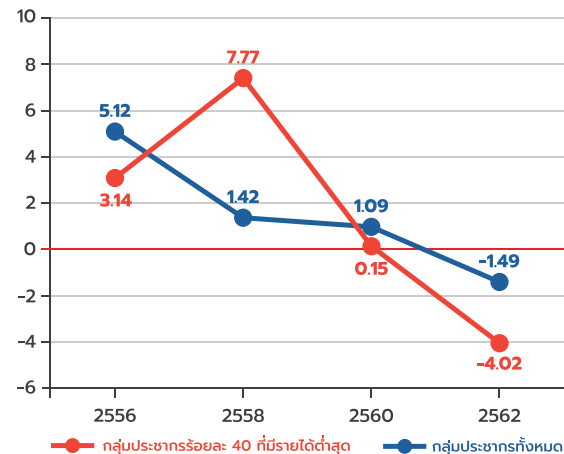
จากข้อมูลการสำรวจสภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ในปี 2562 ระบุว่า ประเทศไทยมีประชากรกลุ่ม Bottom 40 จำนวน 32.7 ล้านคน โดยมีรายได้เฉลี่ย 3,721 บาท/คน/เดือน เพิ่มขึ้นจาก 3,408 บาท/คน/เดือน ในปี 2560 เท่ากับมีอัตราการเติบโตของรายได้ต่อหัวที่ร้อยละ 4.6 ต่อปี ซึ่งสูงกว่าอัตราการเติบโตของกลุ่มประชากรทั้งประเทศที่มีการเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 1.21 ต่อปี นอกจากนี้ ยังพบว่าอัตราการเติบโตของการใช้จ่ายครัวเรือนของประชากรกลุ่ม Bottom 40 หดตัวลงร้อยละ 4.02 ต่อปีซึ่งต่ำกว่าอัตราดังกล่าวของกลุ่มประชากรทั้งประเทศซึ่งหดตัวลงร้อยละ 1.49 ต่อปี ทั้งนี้ การเพิ่มขึ้นของรายได้เฉลี่ยต่อหัวและการลดลงของการใช้จ่ายในครัวเรือนนั้น ส่งผลให้ประเทศไทยบรรลุ SDG 10.1 ที่มีอัตราการเติบโตของรายได้ต่อหัวสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ

อัตราการเติบโตของรายได้ต่อหัวในกลุ่มประชากร (ร้อยละ)

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลโดย สศช.

อัตราการเติบโตของการใช้จ่ายในครัวเรือน (ร้อยละ)

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลโดย สศช.

การดำเนินการที่ผ่านมา

ภาครัฐได้ดำเนินนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐตั้งแต่ปลายปี 2560 เพื่อช่วยเหลือกลุ่มผู้มีรายได้น้อยแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมายโดยให้ผู้มีรายได้น้อยที่ลงทะเบียน เข้าร่วมโครงการ ได้รับการบรรเทาหรือช่วยเหลือค่าใช้จ่ายเพื่ออุปโภคและบริโภค อาทิ ค่าไฟฟ้าและค่าน้ำประปา ค่าเดินทางไปรักษาพยาบาล และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสุขภาพ ค่าเช่าบ้าน ค่าอินเทอร์เน็ตครัวเรือน และค่าใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการเพิ่มเติม 500 บาท/คน ทั้งนี้ จำนวนผู้มีรายได้น้อยที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คิดเป็นร้อยละ 46.05 ในปี 2562 จึงจำเป็นต้องมีการค้นหากลุ่มผู้มีรายได้น้อยที่ยังตกหล่น เพื่อให้สามารถจัดสวัสดิการแห่งรัฐได้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายได้มากยิ่งขึ้น

บรรลุการเติบโตของรายได้ของกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุดอย่างก้าวหน้าและยั่งยืน โดยให้มีอัตราเติบโตสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศภายในปี 2573

ขณะเดียวกันในช่วงปี 2559 – 2562 ประเทศไทยได้ดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างต่อเนื่อง อาทิ ซึ่งมีโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) โดยในปีงบประมาณ 2561 มียอดจำหน่าย 1.9 แสนล้านบาท คิดเป็นอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 23.98 ต่อปี และตั้งเป้าหมายรายได้ 2 แสนล้านบาท ในปี 2562 (หรือคิดเป็นอัตราการเติบโตมากกว่าร้อยละ 20 ต่อปี) รวมทั้งมุ่งเน้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่เน้นการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากผ่านระบบประชารัฐและกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเพื่อสนับสนุนระบบกลไกการมีส่วนร่วม และการบริหารจัดการ การเรียนรู้ การพึ่งตนเอง และเพิ่มขีดความสามารถการเป็นผู้ประกอบการ

ความท้าทาย

เนื่องจากกลุ่มประชากรที่มีรายได้น้อยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและแรงงานทั่วไป จึงได้รับผลกระทบโดยตรงจากสถานการณ์ราคาสินค้าเกษตรที่ปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา รวมถึงผลกระทบจากภาวะภัยแล้งในปี 2563 ซึ่งมีความรุนแรงที่สุดในรอบ 60 ปี ทำให้รายได้และการจ้างงานในภาคเกษตรลดลง แรงงานรอดูฤกษ์เพิ่มขึ้น รวมทั้งมีผลให้เกษตรกรมีรายได้ลดลงไปจนถึงขาดรายได้ ประกอบกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการจ้างงานในภาคการท่องเที่ยวและสาขาบริการหลัก 3 สาขา ได้แก่ การค้าส่งและค้าปลีก การขนส่ง และโรงแรม และภัตตาคาร รวมถึงภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องซึ่งแรงงานจำนวนมากอยู่ในกลุ่ม Bottom 40 โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อยในเมือง

ข้อเสนอแนะ

ในระยะสั้น ภาครัฐควรผลักดันมาตรการเยียวยาทางเศรษฐกิจให้เข้าถึงกลุ่มประชากรที่มีรายได้น้อยทั้งหมดอย่างครอบคลุม โดยใช้กลไกพลังทางสังคมต่าง ๆ ร่วมกันขับเคลื่อนงาน อาทิ เครือข่ายองค์กร ชุมชน และภาคประชาสังคม รวมทั้งเร่งปรับปรุงและบูรณาการฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพสนับสนุนให้มีการจ้างงานต่อเนื่อง และขยายโอกาสการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข่าวสารข้อมูล ทักษะ องค์ความรู้ในการประกอบอาชีพ และช่องทางการตลาดออนไลน์ นอกจากนี้ ยังควรส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากที่ประชาชนในพื้นที่สามารถพึ่งตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อาทิ การมีพื้นที่เกษตรกรรมเพื่อเป็นแหล่งสร้างควมมั่นคงทางอาหาร และการสร้างระบบกองทุนสวัสดิการ/การออมเชิงทรัพยากร เพื่อเป็นช่องทางทางสังคมในการดูแลช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางให้มีทรัพยากรเพียงพอต่อการดำรงชีพ

ในระยะยาว ควรปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม มีการแบ่งผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่สมดุล รวมถึงยกระดับการมีส่วนร่วมที่ประชาชนในพื้นที่สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีขีดความสามารถในการแข่งขัน และมีภูมิคุ้มกันในการปรับตัวรับมือกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เชื่อมโยงเข้ากับการพัฒนาเศรษฐกิจมหภาคของประเทศอย่างเป็นรูปธรรม

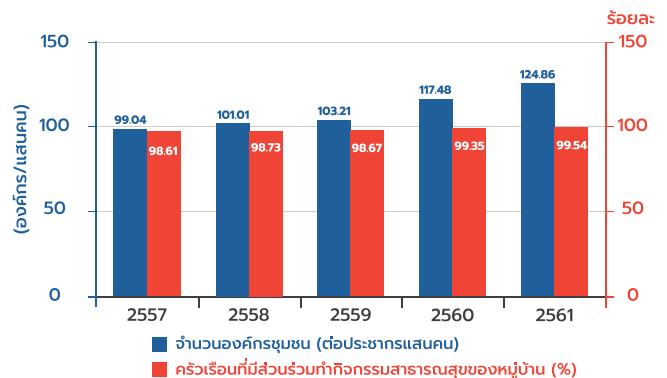
ให้อำนาจและส่งเสริมความครอบคลุมด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง สำหรับทุกคน โดยไม่คำนึงถึงอายุ เพศ ความบกพร่องทางร่างกาย เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ แหล่งกำเนิด ศาสนา สถานะทางเศรษฐกิจหรืออื่น ๆ ภายในปี 2573

การกระจายอำนาจอย่างครอบคลุมทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมให้กลุ่มประชาชนที่แตกต่างกัน เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึง ต่อรอง และใช้ประโยชน์จากทรัพยากร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การลดช่องว่างทางรายได้ ระหว่างคนจนและคนรวยจะเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมเพื่อนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นโดยประเทศไทยมุ่งบรรลุเป้าหมายผ่านการสร้างหลักประกันสวัสดิการสำหรับแรงงาน ส่งเสริมให้แรงงานมีโอกาสและรายได้ มีสิทธิในด้านต่าง ๆ รวมถึงการได้แสดงออก การได้รับการยอมรับ ความมั่นคงของครอบครัว การได้พัฒนาตนเอง การได้รับความยุติธรรม และการมีความเท่าเทียมทางเพศ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

เมื่อพิจารณาข้อมูลจาก UN Global SDG Database ประเทศไทยมีสัดส่วนประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของรายได้มีฐานอยู่ที่ประมาณร้อยละ 10 - 11 ในช่วงที่ผ่านมา ทั้งนี้ หากพิจารณาบทบาทการพัฒนาสังคมของภาคีการพัฒนาจากระดับการมีส่วนร่วมทางสังคมภายใต้ดัชนีความก้าวหน้าของมนุษย์ (Human Achievement Index: HAI) พบว่า การเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่ม/องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน การมีจิตอาสาร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน/สังคม การช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชน และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเองของครอบครัวและชุมชน มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2561 มีจำนวนองค์กรชุมชนเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.3 จากปี 2560 อีกทั้งมีการส่งเสริมจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลที่เป็นกลไกหลักในการสนับสนุนการรวมกลุ่มของคนในชุมชน/ตำบลเพื่อหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งร่วมกันวางแผนการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีพัฒนาต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันมีจำนวน 7,666 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 98 ของจำนวนตำบล/เทศบาล/เขตทั่วประเทศ นอกจากนี้ จำนวนครัวเรือนที่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้านในประเทศไทยนั้นอยู่ในระดับสูงมาก กล่าวคือ ร้อยละ 99.54 ในปี 2561 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 99.33 ในปี 2560 และร้อยละ 98.67 ในปี 2559

ระดับการมีส่วนร่วมทางสังคม

ที่มา: สศช.

การดำเนินการที่ผ่านมา

ประเทศไทยมีกรอบทางกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ได้บัญญัติห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมตามมาตรา 27 วรศ 3 ว่าการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล รวมทั้งมีบทบัญญัติว่าด้วยรับรองสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นในกระบวนการกำหนดนโยบาย/ออกกฎหมายที่มีผลกระทบต่อตนเองในหลายมาตรา เช่น มาตรา 43 บุคคลและชุมชนมีสิทธิเข้าชื่อเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานรัฐให้ดำเนินการที่จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชนหรืองดเว้นไม่ดำเนินการสิ่งที่จะก่อผลเสีย และหน่วยงานรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณา เป็นต้น

ให้อำนาจและส่งเสริมความครอบคลุมด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง สำหรับทุกคน โดยไม่คำนึงถึงอายุ เพศ ความบกพร่องทางร่างกาย เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ แหล่งกำเนิด ศาสนา สถานะทางเศรษฐกิจหรืออื่น ๆ ภายในปี 2573

นอกจากนี้ ยังได้มีการส่งเสริมการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนในการพึ่งตนเองและการจัดการตนเองผ่านโครงการพัฒนาตำบลเข้มแข็งที่ส่งเสริมให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกมิติ รวมทั้ง มีการสร้างผู้นำกาเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนำไปสู่การสร้างรายได้ที่มั่นคงแก่ครัวเรือน รวมทั้งยังได้ส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนในการพัฒนาชุมชนและสังคม อาทิ หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยผลักดันโครงการ 1 ไร่ 1 แสน ที่ใช้ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการพัฒนาศักยภาพการทำการเกษตรและโครงการ 1 หอการค้าฯ ดูแลอย่างน้อย 1 สหกรณ์การเกษตรสหกรณ์เข้าร่วมโครงการ 157 แห่งครอบคลุมพื้นที่ 76 จังหวัด โดยได้ช่วยยกระดับความสามารถในการบริหารจัดการของสหกรณ์การเกษตรให้มีความทันสมัย ลดต้นทุนและสร้างรายได้ที่ยั่งยืน ตลอดจนจัดตั้งกลไกและสร้างพื้นที่กลางเพื่อรวมกลุ่มการขับเคลื่อนธุรกิจเพื่อสังคมทั่วประเทศ

ความท้าทาย

ชุมชนท้องถิ่นยังขาดกลไกการเชื่อมประสานเชิงกระบวนการที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะและสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจกับคนในชุมชนและกลุ่มเป้าหมายในการใช้ข้อมูล ความรู้ รวมถึงนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์สูงสุด จึงทำให้ยังคงขาดศักยภาพในการริเริ่มการพัฒนาและจัดการปัญหาในระดับชุมชนได้เองอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งขั้นตอนกระบวนการทำงานและกฎระเบียบของภาครัฐไม่เอื้อต่อการดำเนินงานในระดับพื้นที่ อาทิ การจัดสวัสดิการทางสังคมยังไม่ขยายครอบคลุมความจำเป็นพื้นฐานและเหมาะสมกับบริบทของกลุ่มเป้าหมายในแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกันออกไป นอกจากนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนา การขับเคลื่อนเพื่อสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเนื่องจากองค์กรชุมชนและขบวนการภาคประชาสังคมในชุมชนมีบทบาทอย่างมากในการช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบในระยะแรก

ข้อเสนอแนะ

ควรสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นในกระบวนการพัฒนาพื้นที่ที่ใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อให้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ โดยเร่งรัดการปฏิรูปเชิงระบบและกลไกที่เอื้ออำนวยให้การดำเนินการต่าง ๆ สามารถบรรลุผลได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างเป็นรูปธรรม อาทิ การพัฒนาระบบและการบริหารจัดการข้อมูลในระดับพื้นที่ รวมทั้งการออกแบบพื้นที่กลางที่เปิดโอกาสและเชื่อมโยงให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบาย นอกจากนี้ ยังควรขยายโอกาสและเปิดพื้นที่ให้ภาคส่วนอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพชุมชนและสังคมให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนด้วยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการพัฒนา บูรณาการความร่วมมือกับเครือข่ายการทำงานในชุมชนในการพัฒนาและจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมถึงส่งเสริมการพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้เข้าใจบริบทการพัฒนาของพื้นที่ พร้อมทั้งสามารถนำความรู้และนวัตกรรมมาพัฒนาแก้ไขปัญหภายในพื้นที่ได้ซึ่งจะช่วยลดข้อจำกัดในการพัฒนาในพื้นที่ของหน่วยงานภาครัฐที่ไม่มีกลไกระดับอำเภอ/ตำบลและจะนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการภาครัฐในระดับชุมชน

ไทยได้มีความพยายามในการดำเนินการตรากฎหมายเพื่อส่งเสริมความครอบคลุมด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองสำหรับทุกคน โดยไม่คำนึงถึงอายุ เพศ ความบกพร่องทางร่างกาย เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ แหล่งกำเนิดศาสนา สถานะทางเศรษฐกิจหรืออื่น ๆ เนื่องจากปัจจุบันกฎหมายไทยมุ่งเน้นการส่งเสริมความครอบคลุมแก่คนที่มีสถานะทางเศรษฐกิจต่างกัน

สร้างหลักประกันถึงโอกาสที่เท่าเทียมและลดความไม่เสมอภาคของผลลัพธ์ รวมถึงการขจัดกฎหมาย นโยบาย และแนวทางปฏิบัติที่เลือกปฏิบัติและส่งเสริมการออกกฎหมาย นโยบาย และการปฏิบัติที่เอื้ออำนวยในเรื่องดังกล่าว

การส่งเสริมโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการเข้าถึงทรัพยากร แหล่งทุน การบริการสาธารณะ ของประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มคนเปราะบาง ผู้ด้อยโอกาส และคนชายขอบที่จะเป็นการสร้างหลักประกันและความคุ้มครองทางสังคมให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

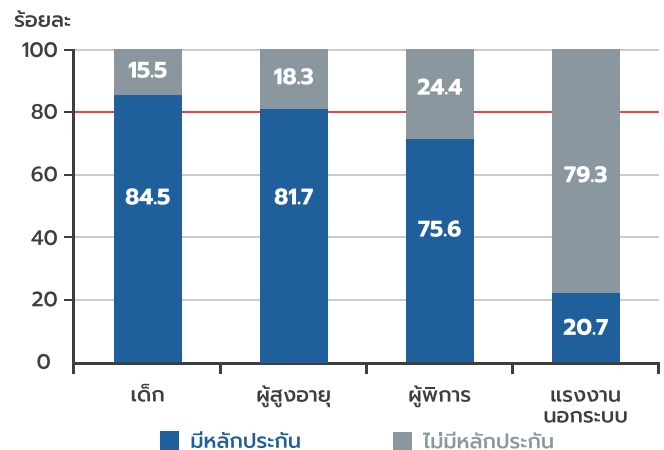
สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

เมื่อพิจารณาสัดส่วนประชากรกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางที่ได้รับความคุ้มครองตามมาตรการคุ้มครองทางสังคม¹ พบว่า กลุ่มเด็กและผู้สูงอายุมีสัดส่วนผู้ที่ได้รับการคุ้มครองมากกว่าร้อยละ 80 ซึ่งเป็นค่าเป้าหมายในปี 2561 โดยมีเด็กยากจนที่ได้รับเงินอุดหนุนคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 84.5 ขณะที่ผู้สูงอายุที่ได้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 81.7 อย่างไรก็ตาม ในปี 2561 มีสัดส่วนผู้พิการที่ได้รับเบี้ยความพิการร้อยละ 75.6 และสัดส่วนกลุ่มแรงงานนอกระบบร้อยละ 20.7 ซึ่งถือว่ายังคงอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย แม้ว่าผู้ประกันตนตามมาตรา 39 และ 40 จะมีสัดส่วนที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องก็ตาม ทั้งนี้ ได้มีการจัดทำกฎหมายเพื่อเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำ และความไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น พ.ร.บ.คุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 และพ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. 2562

การดำเนินการที่ผ่านมา

ประเทศไทยพยายามผลักดันและส่งเสริมการสร้างหลักประกันให้เข้าถึงโอกาสที่เท่าเทียมและลดความไม่เสมอภาคอย่างต่อเนื่องให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปฏิบัติตามอนุสัญญาที่ปกป้องคุ้มครองและให้สิทธิและเสรีภาพให้แก่อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination

สัดส่วนของประชากรกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบาง จำแนกตามการมีหลักประกัน

หมายเหตุ : ข้อมูลเด็ก ผู้พิการ และแรงงานนอกระบบ ปี 2561 และข้อมูลผู้สูงอายุ ปี 2562

ที่มา: กรมกิจการเด็กและเยาวชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ สำนักงานประกันสังคม และสำนักงานสถิติแห่งชาติ

against Women: CEDAW) อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination: CERD) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (Convention on the Right of Persons with Disabilities: CRPD) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Right of the Child: CRC) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม

¹ มาตรการคุ้มครองทางสังคม อย่างน้อย 9 กรณี ได้แก่ (1) เจ็บป่วย (2) คลอดบุตร (3) ตาย (4) ทักษะ/อาชีพ (5) เงินช่วยเหลือครอบครัวหรือบุตร (6) ชราภาพ (7) ว่างงาน (8) ผู้อยู่ในอุปการะ และ (9) การบาดเจ็บจากการทำงาน

สร้างหลักประกันถึงโอกาสที่เท่าเทียมและลดความไม่เสมอภาคของผลลัพธ์ รวมถึงการขจัดกฎหมาย นโยบาย และแนวทางปฏิบัติที่เลือกปฏิบัติและส่งเสริมการออกกฎหมาย นโยบาย และการปฏิบัติงานที่เหมาะสมในเรื่องดังกล่าว

(International Covention on Economic, Social and Cultural Rights: ICESCR)

นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการวางรากฐานระบบหลักประกันสุขภาพให้ครอบคลุมประชากรในทุกภาคส่วนอย่างมีคุณภาพและสร้างความครอบคลุมผู้มีสิทธิในระบบประกันสุขภาพโดยจัดให้มีระบบการแพทย์ดูแลประชาชนในสัดส่วนที่เหมาะสมและพัฒนาระบบบริการแบบบูรณาการร่วมกับทุกภาคส่วนเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพบริการในแต่ละระบบและเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานในการดูแลสุขภาพป้องกันโรคและฟื้นฟูสภาพสามารถพึ่งพาตนเองได้เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ขณะเดียวกัน ยังได้ขยายความครอบคลุมของหลักประกันทางสังคมผ่านกองทุนต่าง ๆ อาทิ กองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ กองทุนการออมแห่งชาติ เพื่อขยายความคุ้มครองทางสังคมและสวัสดิการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาเมืองที่เหมาะสมสำหรับการอยู่อาศัยของคนทุกกลุ่มบนหลักการออกแบบให้เอื้อต่อทุกคน

ได้มีสิทธิเท่าเทียมเสมอภาคยังไม่สามารถดำเนินการได้เต็มศักยภาพ เนื่องจากมีข้อจำกัดในการบริหารจัดการและการบูรณาการร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ทำให้การบังคับใช้กฎหมายและการอนุวัติกฎหมาย/อนุสัญญาต่าง ๆ ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

ควรเร่งพัฒนาบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานให้ประชาชนทุกกลุ่มมีความสะดวก สามารถเข้าถึงได้ง่ายและปลอดภัย เชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวกับการสร้างหลักประกันให้คนทุกกลุ่มเพื่อพัฒนาโอกาสการช่วยเหลือและพัฒนาแบบมุ่งเป้าที่สามารถระบุความต้องการที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายในแต่ละพื้นที่ได้อย่างแท้จริง โดยนำข้อมูลจากระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้ามาใช้ประกอบการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของหลักประกันทางสังคมบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อบรรเทาปัญหาภาวะตกหล่นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการดำเนินการตามบทบัญญัติ ข้อกฎหมาย และอนุสัญญาต่าง ๆ ที่สนับสนุนให้ประชาชนทุกคนทุกกลุ่มมีโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และเข้าถึงทรัพยากรได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียม

ความท้าทาย

สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบให้กลุ่มคนเปราะบางและคนชายขอบอาจเข้าไม่ถึงมาตรการเยียวยาแก้ไขเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเนื่องจากเป็นผู้ที่มีความเสี่ยงสูงและมีความท้าทายในการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ กลไกในการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ยังคงเป็นการดำเนินการในมิติที่สอดคล้องกับภารกิจหน้าที่ของหน่วยงาน ส่งผลให้เกิดความซ้ำซ้อนในการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย ประกอบกับยังมีความท้าทายในการระบุตัวตนและแหล่งที่อยู่ของประชากรกลุ่มเป้าหมายบางส่วน ทำให้ยังมีข้อจำกัดในส่วนของการเข้าถึงที่ยังไม่ครอบคลุมประชากรกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเต็มศักยภาพ ในขณะที่การขับเคลื่อนตามกฎหมายและอนุสัญญาต่าง ๆ เพื่อช่วยให้กลุ่มเปราะบางทางสังคม

น่านโยบาย โดยเฉพาะนโยบายการคลัง ค่าจ้าง และการคุ้มครองทางสังคม มาใช้และให้บรรลุความเสมอภาคยิ่งขึ้นอย่างทั่วหน้า

ประเทศไทยให้ความสำคัญต่อหลักความเสมอภาค ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานของมนุษย์มุ่งเน้นการสร้างโอกาส และความเสมอภาคทางสังคม ดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่นมาร่วมขับเคลื่อนในการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ รวมทั้งมุ่งเน้นให้คนไทยได้รับค่าจ้างที่เป็นธรรมและได้รับการคุ้มครองทางสังคมมากขึ้น

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ตามฐานข้อมูลของสหประชาชาติ ในปี 2559 ประเทศไทยมีส่วนค่าจ้างแรงงานต่อ GDP คิดเป็นร้อยละ 47.7 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 48.2 ในปี 2560 ถึงแม้จะมีการปรับตัวที่ดีขึ้น แต่การขยายตัวของค่าจ้างแรงงานยังอยู่ในอัตราที่ต่ำกว่าการขยายตัวของเศรษฐกิจ ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากรูปแบบการผลิตที่เปลี่ยนไป โดยมีการใช้เทคโนโลยี/เครื่องจักรทดแทนแรงงาน ซึ่งสามารถลดต้นทุนและเพิ่มผลิตภาพได้ ดังนั้นแรงงานส่วนหนึ่งจึงถูกทดแทนด้วยเครื่องจักร โดยเฉพาะกลุ่มงานที่มีการใช้ทักษะต่ำ-กลาง ในส่วนการคุ้มครองทางสังคม จากรายงานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านการคุ้มครองทางสังคมต่อคนวัยทำงานไม่รวมด้านสุขภาพของประเทศไทยคิดเป็นร้อยละ 0.3 ต่อ GDP ในปี 2559 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่ต่ำ อย่างไรก็ตาม ได้มีการดำเนินการพัฒนามาตรการคุ้มครองทางสังคมเพื่อให้สามารถครอบคลุมอย่างน้อย 9 กรณี ได้แก่ (1) เจ็บป่วย (2) คลอดบุตร (3) ตาย (4) ทุพพลภาพ/พิการ (5) เงินช่วยเหลือครอบครัวหรือบุตร (6) ชราภาพ (7) ว่างงาน (8) ผู้อยู่ในอุปการะ และ (9) การบาดเจ็บจากการทำงาน ซึ่งครอบคลุมประชากรเกือบทั้งหมด ทั้งนี้ หนึ่งในมาตรการคุ้มครองทางสังคมของประเทศไทย ได้แก่ การอุดหนุนเบี่ยงยังชีพแก่ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์ โดยภาครัฐได้ใช้จ่ายงบประมาณในการอุดหนุนเบี่ยงยังชีพดังกล่าวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 77,227.73 ล้านบาทในปี 2559 เป็น 91,503.10 ล้านบาทในปี 2562 ซึ่งมาตรการคุ้มครองทางสังคมที่มีการบริหารจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพจะสามารถช่วยสร้างหลักประกันและคุ้มครองประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถพัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่

การอุดหนุนเบี่ยงยังชีพ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์

ปี	งบประมาณ (ล้านบาท)			รวม (ล้านบาท)
	ผู้สูงอายุ	ผู้พิการ	ผู้ป่วยเอดส์	
2558	61,879.28	12,880.75	459.20	75,219.23
2559	63,219.44	13,512.58	495.71	77,227.73
2560	64,770.36	14,349.75	510.30	79,630.41
2561	66,597.65	15,383.80	531.34	82,512.79
2562	71,912.04	19,062.24	528.82	91,503.10

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร และเทศบาลเมืองพัทยา

การดำเนินการที่ผ่านมา

ภาครัฐได้ดำเนินนโยบายสำคัญในการสนับสนุนเสริมสร้างทักษะแรงงานและมีมาตรการคุ้มครองทางสังคม อาทิ การสร้างสังคมผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ ด้วยการส่งเสริมการจ้างงานและพัฒนาทักษะอาชีพที่เหมาะสม การส่งเสริมการมีงานทำที่มีคุณค่าให้คนทุกช่วงวัย การพัฒนาระบบประกันสังคมและสิทธิประโยชน์เพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นให้แก่แรงงานและขับเคลื่อน Safety Thailand โดยใช้มาตรการทางกฎหมายสร้างเครือข่ายและวัฒนธรรมความปลอดภัย นอกจากนี้ด้วยความมุ่งมั่นในการที่จะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ภาครัฐได้จัดทำโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งมุ่งช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยแบบเจาะจง โดยช่วยลดภาระทางการเงินที่เป็นรายจ่ายประจำ รวมทั้ง ยังได้สนับสนุนการเพิ่มค่าจ้างงานแรงงานผ่านการเพิ่มอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ โดยกระจายอัตราค่าจ้างตามความจำเป็นของพื้นที่

¹ https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_604882.pdf

น่านโยบาย โดยเฉพาะนโยบายการคลัง ค่าจ้าง และการคุ้มครองทางสังคม มาใช้และให้บรรลุความเสมอภาคยิ่งขึ้นอย่างทั่วหน้า

ข้อเสนอแนะ

ภาครัฐควรเตรียมความพร้อมรับมือผ่านการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและพัฒนาระบบดิจิทัลและแพลตฟอร์มให้มีประสิทธิภาพและสะดวกต่อการใช้งานของประชาชนทุกระดับเพื่อหนุนเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม อาทิ การเพิ่มศักยภาพทางการตลาดให้กับผู้ประกอบการขนาดย่อมในชุมชน หรือการนำเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการดำเนินมาตรการคุ้มครองทางสังคมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การประเมินและตรวจสอบติดตามกลุ่มผู้ได้รับเงินอุดหนุนแรงงานกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มคนเปราะบาง ที่สำคัญภาครัฐควรเร่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมและกลุ่มประกอบการรายย่อย พร้อมทั้งพัฒนาระบบเพื่อสร้างทักษะที่เหมาะสมกับประชากรกลุ่มเสี่ยงและสร้างระบบตาข่ายความปลอดภัยทางสังคมเพื่อรองรับแรงงานที่ตกงานจากการตามไม่ทันการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและการสร้างภูมิคุ้มกันและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

ความท้าทาย

การดำเนินนโยบายและมาตรการต่าง ๆ จะต้องมีคำนี้ถึงถึงความเสมอภาคเท่าเทียมและการงบประมาณของรัฐบาลเป็นสิ่งสำคัญ การให้สวัสดิการแบบเจาะจงอาจมีผลทำให้ผู้มีรายได้น้อยบางส่วนตกหล่น หรือโครงการให้เงินอุดหนุนประเภทต่าง ๆ เป็นการลงทุนระยะยาวและใช้งบประมาณจำนวนมาก แต่มีผลตอบแทนการลงทุนทางสังคมสูง นอกจากนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ยังส่งผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจในด้านการจ้างงานเป็นอย่างมาก โดยแรงงานมีความเสี่ยงต่อการถูกเลิกจ้าง ซึ่งเป็นแรงงานที่จะไม่ได้รับการจ้างงานให้กลับสู่ระบบ โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานในภาคบริการ การท่องเที่ยว และภาคอุตสาหกรรมที่มีจำนวนมาก รวมทั้งแรงงานนอกระบบ เช่น ผู้ประกอบการอิสระ ผู้ค้าหาบเร่/แผงลอย และแรงงานรายวันที่ได้รับผลกระทบรุนแรง นอกจากนี้ ยังมีผลกระทบที่เกิดกับกลุ่มผู้เปราะบางในสังคมที่ต้องการการดูแลจากภาครัฐเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น จึงเป็นความท้าทายของประเทศในการรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเพื่อบรรเทาปัญหาในปัจจุบันและเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์ในลักษณะเดียวกันที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ปรับปรุงกฎระเบียบและการติดตามตรวจสอบตลาดการเงิน และสถาบันการเงินของโลก และเสริมความแข็งแกร่งในการดำเนินการ ตามกฎระเบียบดังกล่าว

การมีมาตรฐานในการกำกับดูแล ตรวจสอบและติดตามการดำเนินการของตลาดการเงินและสถาบันการเงิน จะช่วยสร้างความมั่นคงของระบบการเงินในการทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดความเสี่ยงจากความผันผวนของเศรษฐกิจโลก และทำให้เกิดธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการที่ดีของตลาดการเงินและสถาบันการเงิน ซึ่งเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการทางการเงินและสร้างความเป็นธรรมในสังคมได้

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

เสถียรภาพของสถาบันการเงินในประเทศไทยมีแนวโน้มดีขึ้น โดยดัชนีชี้วัดทางการเงิน (Financial Soundness Indicators: FSIs) ทั้ง 6 ด้าน¹ มีแนวโน้มที่ขึ้นสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการของระบบการเงินไทยที่มีเสถียรภาพมากขึ้น นอกจากนี้ จากการประเมินภาคการเงินตามโครงการ Financial Sector Assessment Program (FSAP) โดยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และธนาคารโลก (World Bank) ซึ่งเป็นการประเมินในด้านโครงสร้างและความสามารถของสถาบันการเงินในการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในภาวะวิกฤต รวมทั้งประเมินการปฏิบัติที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลในปี 2561 - 2562 ผลการประเมินพบว่า ภาคการเงินของประเทศไทยมีความมั่นคงและมีมาตรฐานกำกับดูแลเทียบเท่าสากล โดยจำแนกการประเมินได้ดังนี้ ด้านการกำกับดูแลภาคการธนาคารและด้านหน้าที่ความรับผิดชอบในการกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย (รปท.) อยู่ในระดับดีมาก ด้านการกำกับดูแลโครงสร้างพื้นฐานการชำระเงินที่สำคัญ ระบบบาทเนตมีความมั่นคงปลอดภัยมีการดำเนินการและบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพเป็นไปตามมาตรฐานสากลในระดับสูง และด้านผู้กำกับดูแลอื่นที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับดีถึงดีมาก เช่นเดียวกับการทดสอบภาวะวิกฤตที่ รปท. จัดทำร่วมกับธนาคารพาณิชย์เพื่อดูแลความเสี่ยงของระบบสถาบันการเงินเป็นประจำทุกปี โดยผลการทดสอบ ณ สิ้นไตรมาส 3 ปี 2563 พบว่าธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบมีความมั่นคงแข็งแรงพร้อมรองรับคุณภาพของสินเชื่อที่อาจจะด้อยลงได้ในอนาคต รวมทั้งมีสภาพคล่องมากเพียงพอในการรองรับกระแสเงินสดที่อาจจะไหลออกในภาวะวิกฤตได้

ดัชนีชี้วัดทางการเงิน (FSIs) รายไตรมาส

	ปี	Q1	Q2	Q3	Q4
เงินกองทุน ชั้นที่ 1 ต่อสินทรัพย์เสี่ยง	2559	14.0	14.2	14.8	14.5
	2562	14.9	15.1	15.6	16.1
เงินกองทุน ชั้นที่ 1 ต่อสินทรัพย์เสี่ยง	2559	9.9	10.2	10.7	10.5
	2562	10.6	10.8	11.0	11.3
สินเชื่อไม่ก่อให้เกิดรายได้หลังหักค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อส่วนกองทุน	2559	8.3	8.7	8.7	8.4
	2562	9.4	9.3	9.3	9.1
สินเชื่อไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อสินเชื่อรวม	2559	2.8	2.9	3.1	3.0
	2562	3.1	3.1	3.2	3.1
อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์	2559	1.5	1.4	1.4	1.4
	2562	1.4	1.5	1.8	1.7
สินทรัพย์สภาพคล่องต่อหนี้สินระยะสั้น 2	2559	32.9	31.0	31.2	30.7
	2562	31.8	31.5	34.2	33.6

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

การดำเนินการที่ผ่านมา

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ปฏิรูปกรอบการกำกับดูแลภาคการเงินเพื่อยกระดับมาตรการกำกับดูแลให้รัดกุมขึ้นในหลายมิติ อาทิ การแก้ไขปรับปรุง พ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงิน ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2561 เพื่อให้ รปท. สามารถกำกับดูแลสถาบันการเงินเฉพาะกิจให้เกิดประสิทธิภาพ มีความมั่นคงทางการเงิน และป้องกันความเสียหายต่อเศรษฐกิจของประเทศ และการจัดทำพระราชบัญญัติสถาบันการเงินประชาชน พ.ศ. 2562 เพื่อยกระดับองค์การการเงินชุมชนเป็นสถาบันการเงินประชาชน

¹ ดัชนีชี้วัดทางการเงิน (Financial Soundness Indicators: FSIs) ประกอบด้วย (1) ส่วนของทุนต่อสินทรัพย์ (2) เงินกองทุนชั้นที่ 1 ต่อสินทรัพย์เสี่ยง (3) สินเชื่อไม่ก่อให้เกิดรายได้หลังหักค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อส่วนกองทุน (4) สินเชื่อไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อสินเชื่อรวม (5) อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ และ (6) สินทรัพย์สภาพคล่องต่อหนี้สินระยะสั้น

ปรับปรุงกฎระเบียบและการติดตามตรวจสอบตลาดการเงิน และสถาบันการเงินของโลก และเสริมความแข็งแกร่งในการดำเนินการตามกฎระเบียบดังกล่าว

นอกจากนี้ ภาครัฐยังเพิ่มการกำกับตรวจสอบสถาบันการเงินแบบต่อเนื่องและยกระดับความพร้อมด้านความปลอดภัยของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของสถาบันการเงินผ่านหลักเกณฑ์การกำกับดูแลความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของสถาบันการเงิน พ.ศ. 2562 รวมทั้งพัฒนาเครื่องชี้วัดการติดตามประเมินผลเสถียรภาพและความยั่งยืนของระบบการเงินและสถาบันการเงิน เช่น รายงานสถาบันการเงิน รายงานข้อมูลภาคธุรกิจประกันภัยและการสำรวจการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียน

นอกจากนั้น ยังได้ดำเนินการส่งเสริมให้สถาบันการเงินนำหลักคิดเรื่องความยั่งยืนผ่านหลักการ “ธนาคาร เพื่อความยั่งยืน” มาใช้ในการดำเนินธุรกิจด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมและมีธรรมาภิบาล รวมทั้งให้ความสำคัญกับการดูแลผู้ใช้บริการทางการเงินให้ได้รับบริการอย่างเป็นธรรมผ่านมาตรการการกำกับดูแลที่เพิ่มขึ้นและครอบคลุมสถาบันการเงินหลายประเภท อาทิ การแจ้งข้อมูลบริการทางการเงินอย่างโปร่งใส ขณะเดียวกันได้มีการปรับกรอบการกำกับดูแลให้ยืดหยุ่นมากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้มีการทดลองนวัตกรรมทางการเงิน อาทิ ระบบชำระเงินผ่าน QR Code ซึ่งช่วยให้สถาบันการเงินสามารถพัฒนาและปรับรูปแบบการดำเนินธุรกิจให้เท่าทันกับเทคโนโลยีและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป และส่งผลให้การดำเนินงานของสถาบันการเงินในระยะยาวมีประสิทธิภาพ มั่นคงและยั่งยืน

ความท้าทาย

ในช่วงที่สภาวะเศรษฐกิจไทยที่มีแนวโน้มจะชะลอตัวและขยายตัวต่ำกว่าระดับศักยภาพ ภาคการส่งออก การดำเนินธุรกิจ และการจ้างงานในประเทศประสบภาวะชะงักงัน เนื่องจากได้รับผลกระทบจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สงครามการค้าโลก ภัยแล้งรวมทั้งเทคโนโลยีการเงินที่มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว อาทิ สกุลเงินดิจิทัล และการบริการธนาคารออนไลน์บนแอปพลิเคชันมีเดีย ซึ่งทำให้จำเป็นต้องทบทวนนโยบายในการรักษาเสถียรภาพของระบบการเงินและสถาบันการเงิน พร้อมทั้งพิจารณามาตรการแนวทางในการรองรับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน เพื่อดูแลระบบการเงินและสถาบันการเงินให้สามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่อง มั่นคง มีภูมิคุ้มกัน เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และป้องกันผลกระทบจากความเสี่ยงที่เกิดขึ้นให้ได้นานที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ควรมุ่งสร้างสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจการเงินให้มั่นคง โดยขยายผลและให้ความสำคัญกับการธนาคารเพื่อความยั่งยืน และสนับสนุนให้สถาบันการเงินนำเทคโนโลยีมาใช้นวัตกรรมมากขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการประเมินและรับมือกับความเสี่ยงของระบบการเงินได้อย่างทันการณ์ นอกจากนี้ ควรยกระดับการกำกับดูแลให้มีความยืดหยุ่นทันสมัย เป็นไปตามมาตรฐานสากล เชื้อต่อการรองรับนวัตกรรมทางการเงิน มีความปลอดภัย และผู้ใช้บริการได้รับการคุ้มครอง ดูแล รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และองค์การระหว่างประเทศด้านการเงินเพื่อสร้างระบบนิเวศทางการเงินเชิงบูรณาการซึ่งจะช่วยเพิ่มโอกาสทางธุรกิจ ขยายการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากแหล่งเงินทุนอย่างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสนับสนุนให้เศรษฐกิจเติบโตได้อย่างยั่งยืน

ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ

สร้างหลักประกันว่าจะมีตัวแทนและเสียงสำหรับประเทศกำลังพัฒนา
ในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจและสถาบันการเงินระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น
เพื่อให้เป็นสถาบันที่มีประสิทธิภาพ น่าเชื่อถือ มีความรับผิดชอบ
และมีความชอบธรรมมากขึ้น

การมีตัวแทนของประเทศไทยในเวทีองค์การระหว่างประเทศ นอกจากจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแล้ว ยังเป็นการประสานผลประโยชน์ร่วมกันในการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศให้ดีขึ้น ด้วยการเจรจาเพื่อพัฒนาและสร้างกฎกติกาใหม่ ๆ เพื่อให้สามารถรองรับกับวิวัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง สอดรับการพัฒนาประเทศภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทประเด็นการต่างประเทศ แผนย่อยความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ และแผนย่อยการส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ประเทศไทยมีบทบาทที่โดดเด่นในเวทีความร่วมมือระหว่างประเทศในการแสดงความเห็นและลงคะแนนเสียงเพื่อตัดสินใจเชิงนโยบายและมาตรการของสถาบันระหว่างประเทศด้านเศรษฐกิจ การเงิน และการพัฒนา เช่น เวทีการประชุมของธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) บรรษัทเงินทุนระหว่างประเทศ (IFC) กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและพัฒนา (IBRD) นอกจากนี้ประเทศไทยยังได้เข้าร่วมการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (UNCTAD) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาระหว่างประเทศตลอดจนแลกเปลี่ยนความเห็นในประเด็นด้านการค้าการเงิน การลงทุน และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา

ในกรณีของ IMF ประเทศไทยมีสิทธิการลงคะแนนเสียงหรือโควตาเท่ากับ 3,211.9 ล้าน หรือร้อยละ 0.67 ของจำนวนโควตาทั้งหมด เทียบเท่ากับ 33,584 คะแนนเสียงซึ่งจำนวนโควตาจะขึ้นอยู่กับขนาดของเศรษฐกิจและความสำคัญของประเทศสมาชิกนั้น ๆ เทียบกับเศรษฐกิจโลก อีกทั้งธนาคารแห่งประเทศไทย (ส.ป.ท.) ยังเป็นตัวแทนของประเทศดำรงตำแหน่งกรรมการบริหาร ซึ่งเป็นตำแหน่งสูงสุดของสำนักงานกลุ่มออกเสียงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และได้รับหน้าที่เป็นผู้แทนของกลุ่มออกเสียงฯ ในคณะกรรมการการเงินและการคลังระหว่างประเทศ ทำให้ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในการแสดงความเห็นต่อทิศทางนโยบายของ

Voting rights in Asian Development Bank (ข้อมูลปี 2018 จาก 66 ประเทศ)			Voting rights in International Monetary Fund (ข้อมูลปี 2019 จาก 188 ประเทศ)		
ประเทศ	ลำดับ	ร้อยละ	ประเทศ	ลำดับ	ร้อยละ
ญี่ปุ่น	1	12.75565	ญี่ปุ่น	2	6.15288
จีน	3	5.44189	จีน	3	6.0858
อินโดนีเซีย	6	4.64557	อินโดนีเซีย	21	0.95271
ไทย	17	1.38525	ไทย	32	0.66729
เมียนมา	25	0.73321	เมียนมา	81	0.13179
เวียดนาม	29	0.57092	เวียดนาม	58	0.25822
สิงคโปร์	38	0.57011	สิงคโปร์	25	0.8024

Voting rights in International Finance Corporation (ข้อมูลปี 2019 จาก 183 ประเทศ)			Voting rights in International Bank for Reconstruction and Development (ข้อมูลปี 2019 จาก 188 ประเทศ)		
ประเทศ	ลำดับ	ร้อยละ	ประเทศ	ลำดับ	ร้อยละ
ญี่ปุ่น	2	5.97219	ญี่ปุ่น	2	7.88318
จีน	10	2.28765	จีน	3	4.36756
อินโดนีเซีย	19	1.1852	อินโดนีเซีย	23	0.9667
ไทย	39	0.46052	ไทย	37	0.48146
เมียนมา	122	0.05415	เมียนมา	71	0.1704
เวียดนาม	130	0.0461	เวียดนาม	60	0.19922
สิงคโปร์	146	0.03627	สิงคโปร์	55	0.25603

ที่มา: open SDG Data Hub, United Nations Statistics Division

IMF นอกจากนั้น ยังได้มีความร่วมมือกับธนาคารโลก ในการสนับสนุนการพัฒนาโครงการต่าง ๆ เช่น การศึกษา การเกษตร การสื่อสารโทรคมนาคม โครงสร้างพื้นฐาน การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การพัฒนาภาครัฐ และการสาธารณสุข เป็นต้น

ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ

10

SDG
10.6

สร้างหลักประกันว่าจะมีตัวแทนและเสียงสำหรับประเทศกำลังพัฒนา
ในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจและสถาบันการเงินระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น
เพื่อให้เป็นสถาบันที่มีประสิทธิภาพ น่าเชื่อถือ มีความรับผิดชอบ
และมีความชอบธรรมมากขึ้น

การดำเนินการที่ผ่านมา

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีผู้แทนประเทศเข้าร่วมกระบวนการพิจารณามาตรการและข้อตกลงร่วมเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสถาบันทางการเงินระหว่างประเทศให้เกิดความเข้มแข็ง อาทิ ในปี 2560 คงสมาชิกภาพในการเป็นภาคีสมาชิกของความตกลงให้กู้แก่กองทุนการเงินระหว่างประเทศฉบับใหม่ (New Arrangement to Borrow: NAB) และคงวงเงินสมทบของไทยในวงเงินเดิมต่อไปอีก 5 ปี นอกจากนี้ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) ร่วมกับ UNCTAD จัดประชุม United Nations Sustainable Stock Exchange (SSE) เพื่อส่งเสริมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์อย่างยั่งยืน โดย ตลท. เป็นตลาดหลักทรัพย์แห่งแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เข้าร่วม SSE และมีบทบาทในการส่งเสริมการหารือระดับโลกเกี่ยวกับการลงทุนและการพัฒนาอย่างยั่งยืน อีกทั้ง สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกคณะกรรมการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UN Commission on Science and Technology for Development: CSTD) และได้รับความไว้วางใจจากประเทศสมาชิกให้ทำหน้าที่ประธานการสำคัญในการวางแผนงานทั้งหมดของ UNCTAD และในปี 2561 ได้เข้าร่วมประชุม UNCTAD ครั้งที่ 6 ภายใต้หัวข้อ Investing in Sustainable Development ประเทศไทยยังได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (Economic and Social Council: ECOSOC) วาระปี 2563 - 2565 ซึ่งเพิ่มบทบาทของประเทศไทยในการเสนอแนะนโยบายและแนวปฏิบัติที่ดีด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในระดับโลก และในปี 2563 ผู้แทนประเทศไทยได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (Committee on Economic, Social and Cultural Rights: CESCR) ใน ECOSOC วาระปี 2564 - 2567 ทำหน้าที่ให้คำแนะนำและติดตามการปฏิบัติตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของรัฐสมาชิก

ความท้าทาย

ความก้าวหน้าทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เติบโตอย่างรวดเร็วภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจและความสำคัญขององค์การระหว่างประเทศที่มีน้อยลง อันเนื่องมาจากการแข่งขันอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจ รวมถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของรัฐและองค์การระหว่างประเทศด้านการเงินต้องปรับตัวให้เท่าทัน โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่มีงบประมาณจำกัดและจำเป็นต้องพึ่งพาเงินลงทุน เงินกู้ และเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ รวมถึงการรักษาความเชื่อมั่นและความเข้มแข็งขององค์การระหว่างประเทศด้านการเงินในฐานะเวทีของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ด้วยการให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้ความตกลงและกรอบความร่วมมือระหว่างรัฐสมาชิกอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะ

ควรเร่งพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการสร้างกลไกเชิงสถาบัน ซึ่งทำหน้าที่พิจารณากลยุทธ์และแนวปฏิบัติที่เหมาะสมต่อความตกลงและกรอบความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุน ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีดิจิทัล นวัตกรรม และการบริหารจัดการข้อมูลขนาดใหญ่มาใช้ในการทบทวนและปรับปรุงกฎหมายและข้อตกลงระหว่างประเทศเพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามพันธกรณีมีประสิทธิภาพและลดข้อพิพาทระหว่างประเทศในอนาคต และสร้างระบบแรงจูงใจให้ภาคเอกชนและองค์กรไม่แสวงหากำไรร่วมลงทุนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อช่วยกระจายความเสี่ยงของแหล่งเงินทุนและขยายเครือข่ายในการพัฒนาประเทศให้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ควรเพิ่มบทบาทเชิงรุกของประเทศไทยในการผลักดันความร่วมมือระหว่างประเทศด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น การส่งเสริมบทบาทของผู้เชี่ยวชาญไทยในเวทีโลก การเพิ่มบทบาทนำและสิทธิการลงคะแนนเสียงของประเทศไทยในองค์การระหว่างประเทศ และการเชื่อมโยงบูรณาการระดับภูมิภาคและระดับโลกให้เกิดประโยชน์สูงสุด

อำนวยความสะดวกในการโยกย้ายถิ่นฐานและเคลื่อนย้ายของคนให้เป็นไป
ด้วยความสงบ ปลอดภัย เป็นไปตามระเบียบ และมีความรับผิดชอบ รวมถึง
ให้การดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายด้านการอพยพที่มีการวางแผนและการจัดการที่ดี

การโยกย้ายถิ่นฐานและเคลื่อนย้ายของคน เป็นปัจจัยหนึ่งในการเพิ่มต้นทุนทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และเป็นต้นทุนของผู้โยกย้ายถิ่นหรือแรงงานข้ามชาติ สำหรับค่าใช้จ่ายในการจัดหางาน ซึ่งหากไม่มีการดำเนินนโยบายและการวางแผนที่รัดกุม จะก่อให้เกิดการจัดหาแรงงานที่ผิดกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มแรงงานทักษะต่ำที่ต้องเผชิญกับการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมและต้องจ่ายค่าธรรมเนียมสูง ทำให้มีความเสี่ยงมากขึ้นและอาจลุกลามไปสู่กรณีการค้ามนุษย์

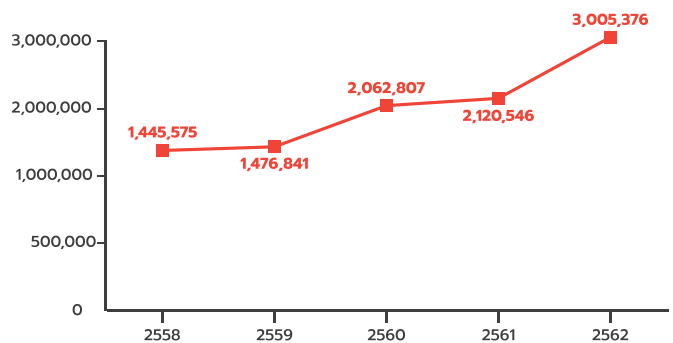
สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

จากข้อมูลคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานในประเทศ ปี 2558 - 2562 พบว่ามีจำนวนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยส่วนใหญ่พบในงานประเภท 3D คือ งานสกปรก (dirty job) งานอันตราย (dangerous job) และงานยาก (demanding หรือ difficult job) อาทิ การประมง และการก่อสร้าง ทั้งนี้ งานประเภทดังกล่าวเป็นปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเนื่องจากมีผู้ประกอบการที่ต้องการสร้างกำไรด้วยการลดต้นทุนจากการหาแรงงานราคาถูก ผู้ประกอบการดังกล่าวจึงเลือกจ้างแรงงานต่างด้าว ซึ่งมีค่าแรงถูกกว่าแรงงานภายในประเทศ ส่งผลให้มีปริมาณการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวเพื่อมาทำงาน 3D สูงขึ้น นอกจากนี้ แรงงานต่างด้าวจำนวนมากไม่มีทางเลือกจึงจำเป็นต้องยอมทำงานด้วยค่าแรงต่ำเพื่อความอยู่รอด แม้ประเทศไทยจะมีความเสมอภาคในการบังคับใช้กฎหมายแรงงานที่เท่าเทียมกันระหว่างแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าวก็ตาม

การดำเนินการที่ผ่านมา

ประเทศไทยมีกฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับแรงงานต่างชาติ อาทิ พ.ร.บ. การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 พ.ศ. 2561 รวมถึงกฎหมายคุ้มครองแรงงาน อาทิ พ.ร.บ. คุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 พ.ร.บ. ประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ร.บ. เงินทดแทน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 และ พ.ร.บ. ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

จำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานในประเทศ
ปี 2558 - 2562

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

พ.ศ. 2554 นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้จัดทำบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือในการจ้างแรงงานระหว่างรัฐกับ 4 ประเทศ ได้แก่ สปป.ลาว กัมพูชา เวียดนาม และเมียนมา เพื่อส่งเสริมการจ้างงานแรงงานต่างด้าวที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งแรงงานจะได้รับการคุ้มครองในสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ และการคุ้มครองตามหลักสากล เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคในการดูแลและคุ้มครองแรงงานตามหลักสิทธิมนุษยชน รวมถึงเพื่อลดปัญหาที่จะนำไปสู่กรณีการค้ามนุษย์

ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ

10

SDG
10.7

อำนวยความสะดวกในการโยกย้ายถิ่นฐานและเคลื่อนย้ายของคนให้เป็นไป ด้วยความสงบ ปลอดภัย เป็นไปตามระเบียบ และมีความรับผิดชอบ รวมถึง ให้การดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายด้านการอพยพที่มีการวางแผนและการจัดการที่ดี

ในส่วนของการดูแลแรงงานต่างด้าว ประเทศไทยได้ อำนวยความสะดวกในการให้ความช่วยเหลือผ่าน บริการสายด่วน 1506 และ 1546 โดยมีบริการล่าม แปลภาษาหลัก 3 ภาษา คืออังกฤษ เมียนมา และ กัมพูชา ทั้งในส่วนกลางและในจังหวัดขนาดใหญ่ ในด้านงานประมง ได้มีการตรา พ.ร.บ.คุ้มครอง แรงงานในงานประมง พ.ศ. 2562 และจัดตั้งศูนย์ ควบคุมการแจ้งเรือเข้าออก (PIPO) และจุดตรวจ เรือประมงส่วนหน้า (FIP) ขึ้นมาดูแลโดยเฉพาะ รวมถึงยังได้ดำเนินโครงการสำคัญ เช่น โครงการ คุ้มครองคนหางานเชิงรุกในพื้นที่เสี่ยง สร้างความรู้ ความเข้าใจขั้นตอนและวิธีการเดินทางไปทำงาน ต่างประเทศอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ป้องกัน ปัญหาการหลอกลวงคนหางาน และป้องกันมิให้ ตกเป็นเหยื่อของขบวนการค้ามนุษย์ โครงการพัฒนา ระบบบริการจัดหางานในประเทศ เพื่อพัฒนาระบบ รูปแบบ และวิธีการให้บริการจัดหางานในประเทศให้ เป็นไปในรูปแบบและมาตรฐานเดียวกันทุกหน่วยงาน และโครงการศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จด้านแรงงาน ต่างด้าว เพื่อสนับสนุนเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อ สนับสนุนให้มีการใช้แรงงานต่างด้าวอย่างถูกต้อง สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

ความท้าทาย

ถึงแม้ประเทศไทยจะได้พัฒนานโยบายและกฎหมาย เพื่ออำนวยความสะดวกแก่แรงงานต่างชาตินมากขึ้น ในระยะที่ผ่านมา แต่การบังคับใช้นโยบายและกฎหมาย ดังกล่าวก็ยังมีช่องว่างอยู่ ส่งผลให้ไทยยังประสบ ปัญหาด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานแบบผิดกฎหมาย นอกจากนี้ สถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ยังส่งผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจในด้านการจ้างงานทั้ง แรงงานไทยและแรงงานต่างด้าว โดยแรงงานทั้งสอง ประเภทมีความเสี่ยงต่อการถูกเลิกจ้างงานและมีอัตราการ จ้างกลับเข้าทำงานลดน้อยลง แรงงานข้ามชาติ บางส่วนต้องเดินทางกลับประเทศต้นทางในช่วงที่ สถานการณ์มีความรุนแรงอย่างไรก็ตาม ถึงแม้ สถานการณ์ดีขึ้นแต่สภาพการจ้างงานจะเปลี่ยนแปลงไป ผู้ประกอบการอาจนำเทคโนโลยีมาใช้ทดแทนมากขึ้น ยกเว้น แรงงานประเภท 3D ที่ยังคงต้องพึ่งพาแรงงาน ต่างชาติเช่นเดิม ดังนั้นแรงงานข้ามชาติที่ประสงค์ กลับเข้ามาทำงานใหม่ อาจต้องมีค่าใช้จ่ายมากขึ้นและ ยอมรับเงื่อนไขเพื่อให้สามารถมีงานทำ

ข้อเสนอแนะ

ควรเร่งปรับปรุงประสิทธิภาพและนโยบายที่เกี่ยวข้อง กับการโยกย้ายถิ่นฐานและการเคลื่อนย้ายคน นำระบบ ข้อมูล และเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานจัดหางาน คุ้มครอง ติดตาม และตรวจสอบอย่างเป็นระบบกับ ทั้งผู้ประกอบการและแรงงาน รวมทั้งบังคับใช้กฎหมาย อย่างเท่าเทียม เป็นธรรม และทั่วถึง เพื่อลดต้นทุนของ การหางานของแรงงาน ปัญหาแรงงานนอกระบบและ แรงงานผิดกฎหมาย

ปฏิบัติตามหลักการที่เป็นลักษณะพิเศษและแตกต่างสำหรับประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศพัฒนาน้อยที่สุดให้สอดคล้องตามข้อตกลงองค์การการค้าโลก

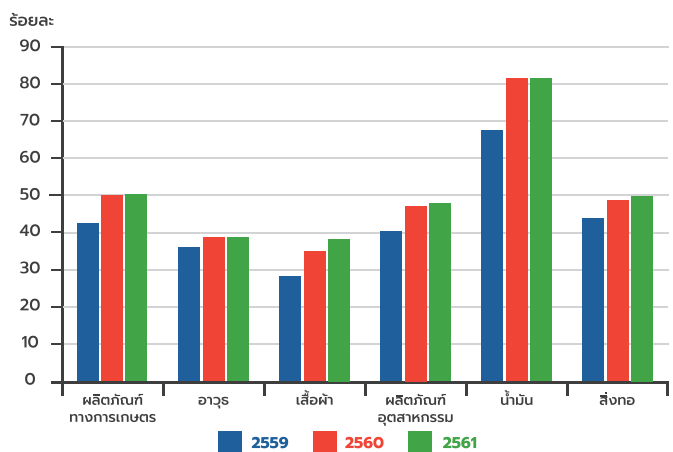
การปฏิบัติแบบพิเศษและแตกต่าง (Special and Differential Treatment: S&D) คือการให้สิทธิพิเศษแก่ประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาน้อยที่สุด (LDCs) ในความตกลงทางการค้าต่าง ๆ ขององค์การการค้าโลก (WTO) เพื่อสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจและลดความไม่เท่าเทียมของกลุ่มประเทศดังกล่าว โดยอาจแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ (1) ขอบเขตที่กำหนดให้ประเทศพัฒนาแล้วต้องดำเนินการเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกทางการค้า (2) ความยืดหยุ่นในการปฏิบัติตามพันธกรณีในความตกลงต่าง ๆ อาทิ ระยะเวลาปรับตัวที่นานกว่า หรือระดับการเปิดตลาดที่น้อยกว่า (3) การให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการเพื่อเสริมสร้างความรู้และความพร้อมของบุคลากรและทรัพยากร

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ตามฐานข้อมูลของสหประชาชาติ ไทยมีแนวโน้มในการเพิ่มจำนวนของสินค้าที่ลดกำแพงภาษีลงมาเป็นศูนย์ในทุกประเภทสินค้า อาทิ สินค้าด้านเกษตรกรรม ซึ่งเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 42.99 ในปี 2559 เป็นร้อยละ 50.64 ในปี 2561 และสินค้าด้านอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 50.25 ในปี 2559 เป็นร้อยละ 57.14 ในปี 2561 นอกจากนี้ นับตั้งแต่ปี 2559 ประเทศไทยได้ให้สิทธิพิเศษแก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุดตามหลักเกณฑ์ของสหประชาชาติ จำนวน 47 ประเทศ โดยการยกเลิกภาษีนำเข้าและโควตา (Duty Free / Quota Free : DFQF) รวมเป็นสินค้าทั้งสิ้น 6,998 รายการ คิดเป็นร้อยละ 73.21 ของรายการสินค้านำเข้าทั้งหมดตามมติที่ประชุมรัฐมนตรี WTO สมัยสามัญ ครั้งที่ 9¹ ไทยยังได้ดำเนินการภายใต้กรอบความตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) โดย ณ ปี 2563 มีจำนวนทั้งหมด 13 ฉบับ ซึ่งให้สิทธิในการลดภาษีนำเข้าสินค้าเป็น 0 ในหลายรายการสินค้า และพยายามปรับลดอัตราภาษีนำเข้าสำหรับสินค้าอ่อนไหวและสินค้าอ่อนไหวสูงในอยู่ในระดับร้อยละ 0-5 ทั้งนี้ ไทยยังคงได้ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะกลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งได้แก่ กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา และเวียดนาม

ซึ่งเป็นกลุ่มตลาดเกิดใหม่ที่มีศักยภาพ โดยไทยได้ให้ความร่วมมือทางวิชาการเพื่อสร้างมาตรฐานที่สอดคล้องระหว่างกัน ซึ่งจะเอื้อต่อการสร้างความเชื่อมโยงทางด้านการเงินระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV และสนับสนุนการค้าการลงทุนและการพัฒนาระบบเศรษฐกิจการเงินของประเทศและของภูมิภาคในระยะยาว

สัดส่วนของรายการสินค้านำเข้าที่มีอัตราภาษีเป็นศูนย์

ที่มา: สหประชาชาติ

¹ UN Global SDG Database

ปฏิบัติตามหลักการที่เป็นลักษณะพิเศษและแตกต่างสำหรับประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศพัฒนาน้อยที่สุดให้สอดคล้องตามข้อตกลงองค์การการค้าโลก

การดำเนินการที่ผ่านมา

นอกเหนือจาก DFQF ประเทศ ไทยเป็น 1 ในประเทศสมาชิก WTO จำนวน 24 ราย ที่ให้ความช่วยเหลือกับกลุ่ม LDCs โดยประเทศไทยได้เปิดตลาดภาคบริการเพิ่มเติมจากข้อผูกพันที่มีอยู่เดิมภายใต้ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services) ใน 6 สาขา ได้แก่ สถานที่สำหรับทางเดินที่พิกแรมสวนสนุกและสถานพักผ่อนหย่อนใจ โรงเรียนสอนภาษาต่างประเทศ บ้านพักหรือศูนย์สำหรับวันหยุด ตัวแทนเดินทะเล และการจัดการสินค้าขนส่งทางทะเล ซึ่งการเปิดตลาดของไทยกำหนดให้ LDCs สามารถถือหุ้นในนิติบุคคลได้แต่ต้องไม่เกินร้อยละ 49 และอนุญาตให้นักธุรกิจ (Business Visitor) กับผู้โอนย้ายภายในกิจการ (Intra-Corporate Transferee) สามารถเข้ามาทำงานในไทยได้ ในกรณีที่ไทยได้ให้สิทธิพิเศษแก่ประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุดในด้านการค้าบริการ (LDC service waiver) โครงการที่ดำเนินการแล้ว อาทิ การจัดตั้งธุรกิจการเรียนการสอนภาษาโดยผู้ให้บริการจากเนปาล กัมพูชา ยูกันดา และมาลี นอกจากนี้ ไทยยังได้ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการและเสริมสร้างศักยภาพการค้าบริการของกลุ่ม LDCs ผ่านโครงการฝึกอบรมสัมมนาและการให้ทุนการศึกษา รวมทั้งได้ดำเนินการเชิงรุกผ่านการเจรจา FTA โดยเร่งสรุปการเจรจาที่ค้างอยู่ให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว และเข้าร่วมการเจรจารอบใหม่ ๆ เพื่อเปิดตลาดลดอุปสรรคทางการค้าให้กับสินค้าและบริการของไทย ตลอดจนสร้างความรู้ความเข้าใจใช้โอกาสขยายตลาดและเพิ่มช่องทางการค้าด้วย FTA แก่กลุ่มเกษตรกรสหกรณ์และผู้ประกอบการในจังหวัดต่าง ๆ

ความท้าทาย

การที่ไทยให้สิทธิพิเศษแก่ LDCs โดยเฉพาะในด้าน DFQF อาจทำให้ผู้ผลิตไทยบางกลุ่มได้รับผลกระทบ อาทิ กลุ่มผู้ผลิตสินค้าเพื่อขายในประเทศ เนื่องจากการเปิดเสรีดังกล่าวทำให้ราคาสินค้านำเข้าถูกลงและถือเป็นการเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ผลิตจากต่างประเทศที่มีประสิทธิภาพในการแข่งขัน ดังนั้น ผู้ผลิตไทยจึงต้องมีการพัฒนาศักยภาพและมาตรฐานการผลิตเพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับการแข่งขันที่เข้มข้นขึ้น ซึ่งอาจทำให้เกิดต้นทุนในการปรับตัว (Adjustment Cost)

ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องอาจพิจารณาให้สิทธิ DFGF แก่ LDCs อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นสัญญาณเชิงบวกว่ารัฐบาลไทยปฏิบัติตามมติที่ประชุมรัฐมนตรี WTO รวมทั้งเป็นการดำเนินการที่แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยยึดมั่นต่อข้อผูกพันที่มีต่อองค์การระหว่างประเทศและต่อระบบการค้าเสรีและเป็นธรรม ซึ่งหากประเทศไทยไม่ดำเนินการ อาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นที่ประเทศต่าง ๆ มีต่อนโยบายเศรษฐกิจและการค้าของรัฐบาลไทย นอกจากนี้ ประเทศไทยควรขยายความสัมพันธ์ทางการค้าไปยัง LDCs ในภูมิภาคอื่น ๆ อาทิ แอฟริกาและเอเชียใต้เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบอันจะเป็นประโยชน์ต่อภาคเอกชนของไทย อย่างไรก็ตาม การให้สิทธิพิเศษดังกล่าวจำเป็นที่จะต้องสร้างความสมดุลระหว่างการให้สิทธิพิเศษแก่ LDCs กับการดูแลคุ้มครองผู้ประกอบการไทยที่อาจได้รับผลกระทบจากสิทธิพิเศษดังกล่าว รวมทั้งควรพิจารณาให้เหมาะสมกับสถานการณ์และบริบทของประเทศ

ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ

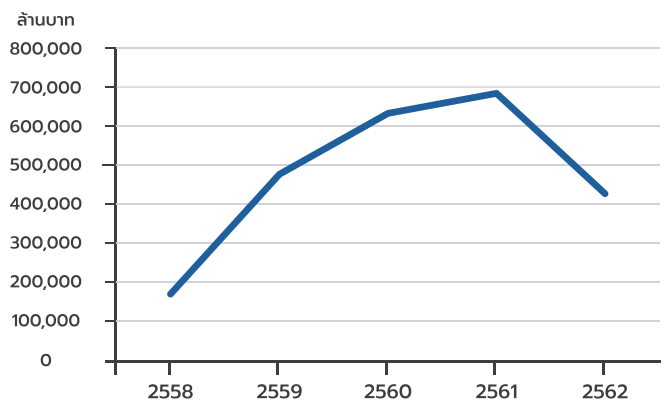
สนับสนุนการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (ODA) และการไหลของเงิน รวมถึงการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศไปยังรัฐที่มีความจำเป็นมากที่สุดโดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด ประเทศแถบแอฟริกาที่กำลังพัฒนาที่เป็นหมู่เกาะขนาดเล็ก และประเทศกำลังพัฒนาที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล โดยให้สอดคล้องกับแผนและแผนงานของประเทศเหล่านั้น

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา (Official Development Assistance: ODA) คือความช่วยเหลือที่มีให้แก่ประเทศผู้รับต่าง ๆ และองค์กรพหุภาคีที่ดำเนินงานด้านการพัฒนาให้แก่ประเทศผู้รับ โดยจะต้องเป็นความช่วยเหลือที่ให้โดยหน่วยงานภาครัฐ หรือมีวัตถุประสงค์หลักในการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสวัสดิการของประเทศกำลังพัฒนา และมีลักษณะผ่อนปรน (Concessional) รวมถึงมีส่วนของการให้เปล่า (Grant) ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 โดยเป้าหมายย่อย 10.b มุ่งเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนกับนานาประเทศทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี และสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีความสำคัญที่จะช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศและกระตุ้นการเติบโตของเศรษฐกิจ ทั้งนี้ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศอาจครอบคลุมถึงความรู้ด้านเทคโนโลยีการจัดการและทุนทางปัญญาด้วย

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ประเทศไทยมีการสนับสนุนความร่วมมือเพื่อการพัฒนา (ODA) และเงินลงทุนของประเทศไทยในต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2561 ประเทศไทยมีมูลค่า ODA รวม 4,561.78 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของรายได้มวลรวมประชาชาติ เพิ่มขึ้นจาก 4,508.7 ล้านบาท ในปี 2560 นอกจากนี้ ประเทศไทยได้มีการลงทุนในต่างประเทศเพิ่มขึ้น ทั้งในรูปแบบของการลงทุนในหุ้นกู้เงินกู้ ทำโรที่นำกลับมาลงทุน หรือการให้กู้กับบริษัทในเครือในต่างประเทศ ซึ่งในปี 2562 ไทยมีมูลค่าการลงทุนรวม 435,396.56 ล้านบาท ลดลงจาก 686,137.85 ล้านบาท ในปี 2561 และ 472,399.13 ล้านบาทในปี 2559 โดยการลงทุนในต่างประเทศของประเทศไทยส่วนใหญ่จะเป็นการลงทุนในกลุ่มประเทศอาเซียนมากที่สุด โดยเฉพาะสิงคโปร์และเวียดนาม ซึ่งในปี 2562 มีเงินลงทุนโดยตรงจากไทยจำนวน 76,922.79 ล้านบาท และ 35,201.21 ล้านบาท ตามลำดับ

เงินลงทุนโดยตรงของไทยในต่างประเทศ ปี 2558 - 2562

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ

10

SDG
10.b

สนับสนุนการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (ODA) และการไหลของเงิน รวมถึงการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศไปยังรัฐที่มีความจำเป็นมากที่สุดโดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด ประเทศแถบแอฟริกา รัฐกำลังพัฒนาที่เป็นหมู่เกาะขนาดเล็ก และประเทศกำลังพัฒนาที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล โดยให้สอดคล้องกับแผนและแผนงานของประเทศเหล่านั้น

การดำเนินการที่ผ่านมา

ภาครัฐได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ ผ่านแผนงาน/โครงการต่าง ๆ โดยเฉพาะทางด้านวิชาการที่ได้สนับสนุนการวิจัยเพื่อริเริ่มช่องทางการลงทุน อาทิ โครงการการศึกษาและส่งเสริมสู่ทางการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ใน สปป.ลาว นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการประสานงานด้านบริการอาเซียน (Coordinating Committee on Services: CCS) ซึ่งเป็นการประชุมระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ เพื่อดำเนินการตามกรอบความตกลงว่าด้วยบริการของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Services: AFAS) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านบริการระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน รวมถึงจัดอุปสรรคด้านการค้าบริการระหว่างกัน โดยคาดว่าจะช่วยเสริมสร้างการรวมตัวในภาคบริการของภูมิภาคอาเซียน และสร้างโอกาสต่อผู้ประกอบการไทยในการเข้าไปลงทุนในอาเซียนโดยเฉพาะในประเทศเพื่อนบ้านในสาขาที่ไทยมีศักยภาพ เช่น ธุรกิจการท่องเที่ยว โรงแรม ร้านอาหารและการบริการสุขภาพ

ความท้าทาย

การให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการเป็นเรื่องที่ไทยให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากมีความเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและบทบาทของไทยในเวทีโลกโดยตรง อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ได้สร้างความท้าทายในการบริหารจัดการภายในประเทศอย่างนัยสำคัญ โดยเฉพาะการบริหารจัดการงบประมาณเพื่อช่วยเหลือเยียวยาและการฟื้นฟูเศรษฐกิจภายในประเทศ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการใช้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการกับประเทศเพื่อนบ้าน และกลุ่มประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ทั้งนี้ อาจจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการช่วยเหลือแก่ต่างประเทศให้เหมาะสมกับสถานการณ์

ข้อเสนอแนะ

ภาครัฐควรพิจารณารูปแบบที่เหมาะสมของการให้ความช่วยเหลือ ODA แก่ต่างประเทศ โดยพิจารณาจากบริบทและสถานะทางการเงินการคลังของประเทศเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมให้เกิดการลงทุนของผู้ประกอบการไทยที่มีศักยภาพในต่างประเทศ โดยควรมีมาตรการให้สิทธิประโยชน์ทั้งทางภาษีและทางที่ไม่ใช่ภาษี ตลอดจนการให้คำปรึกษา ความคุ้มครองดูแล และการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการที่มีศักยภาพนั้น ๆ เพื่อสร้างโอกาสให้ไทยสามารถขยายตลาดในต่างประเทศไทย

ลดค่าธรรมเนียมการส่งเงินกลับประเทศของแรงงานย้ายถิ่น (migrant remittance) ให้ต่ำกว่าร้อยละ 3 และจัดการชำระเงินระหว่างประเทศที่มีค่าใช้จ่ายสูงกว่าร้อยละ 5 ภายในปี 2573

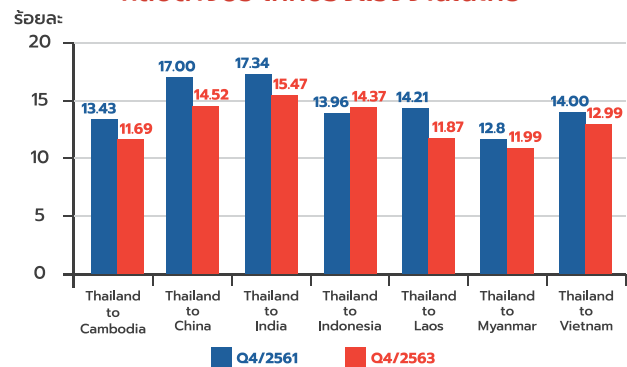
ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาแรงงานไทยในต่างประเทศส่งเงินกลับประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2562 มีมูลค่าการส่งเงินกลับประเทศรวม 128,080 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 95,189 ล้านบาท ในปี 2552 ซึ่งมูลค่าการส่งเงินกลับดังกล่าวนอกจากจะสนับสนุนเศรษฐกิจของประเทศแล้ว ยังจะเป็นการช่วยพัฒนาศักยภาพและยกระดับความเป็นอยู่ของคนในประเทศได้อีกทางหนึ่ง อย่างไรก็ตาม การส่งเงินกลับประเทศดังกล่าวยังมีค่าใช้จ่ายในการทำธุรกรรม อาทิ ค่าธรรมเนียม และค่าชดเชยส่วนต่างของอัตราแลกเปลี่ยน โดยภาระค่าใช้จ่ายจะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับต้นทุนทางการเงินของสถาบันการเงินที่ให้บริการ และโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินของประเทศต้นทางและปลายทาง

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ตามฐานข้อมูลของธนาคารโลก ประเทศไทยยังคงมีค่าใช้จ่ายสำหรับการส่งเงิน 500 ดอลลาร์สหรัฐฯ กลับต่างประเทศของแรงงานย้ายถิ่นอยู่ในอัตราเฉลี่ยที่สูงกว่าร้อยละ 10 (ข้อมูลไตรมาสที่ 4 ของปี 2563) ตัวอย่างเช่นการส่งเงินจากประเทศไทยไปอินเดียมีค่าใช้จ่ายอยู่ที่ร้อยละ 15.47 ในขณะที่ส่งเงินจากประเทศไทยไปจีนมีค่าใช้จ่ายที่ร้อยละ 14.52 ในปี 2563 อย่างไรก็ตาม การส่งเงินจากประเทศอื่น ๆ มายังประเทศไทยพบว่าหลายประเทศที่มีค่าใช้จ่ายน้อยกว่าร้อยละ 10 อาทิ ญี่ปุ่น (ร้อยละ 5.4) มาเลเซีย (ร้อยละ 4.7) สิงคโปร์ (ร้อยละ 2.7) และออสเตรเลีย (ร้อยละ 5.3)

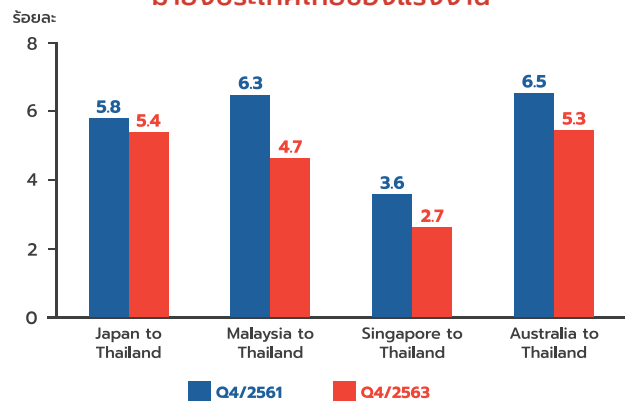
นอกจากนี้ประเทศไทยมีอัตราค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสำหรับการชำระเงินระหว่างประเทศอยู่ที่ร้อยละ 10.61 ในปี 2559 ร้อยละ 10.44 ในปี 2560 และร้อยละ 8.94 ในปี 2561¹ ถึงแม้ว่าข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีแนวโน้มของค่าใช้จ่ายทั้ง 2 ประเภทลดลง แต่ก็ยังคงถือว่าอยู่ในอัตราที่สูง โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของโลก ซึ่งในปี 2561 โลกมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสำหรับการส่งเงิน 500 ดอลลาร์สหรัฐฯ กลับต่างประเทศของแรงงานต่างด้าวอยู่ที่ร้อยละ 4.67 และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสำหรับการชำระเงินระหว่างประเทศอยู่ที่ร้อยละ 7.01² อย่างไรก็ตาม การลดลงของค่าใช้จ่ายดังกล่าวได้สะท้อนถึงความมุ่งมั่นของประเทศไทยในการกำกับดูแลและสนับสนุนให้ระบบ

ค่าใช้จ่ายสำหรับการส่งเงิน 500 ดอลลาร์สหรัฐฯ กลับต่างประเทศของแรงงานในไทย

ที่มา: ธนาคารโลก

ค่าใช้จ่ายสำหรับการส่งเงิน 500 ดอลลาร์สหรัฐฯ มายังประเทศไทยของแรงงาน

ที่มา: ธนาคารโลก

การทำธุรกรรมและการชำระเงินระหว่างประเทศดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มั่นคง ปลอดภัย และมีค่าใช้จ่ายที่ลดลง

¹ https://data.worldbank.org/indicator/SI.RMT.COST.OB.ZS?locations=TH&name_desc=true

² https://remittanceprices.worldbank.org/sites/default/files/rpw_report_december_2018.pdf
https://remittanceprices.worldbank.org/sites/default/files/rpw_annex_q4_2018.pdf

ลดค่าธรรมเนียมการส่งเงินกลับประเทศของแรงงานย้ายถิ่น (migrant remittance) ให้ต่ำกว่าร้อยละ 3 และจัดการชำระเงินระหว่างประเทศ ที่มีค่าใช้จ่ายสูงกว่าร้อยละ 5 ภายในปี 2573

การดำเนินการที่ผ่านมา

ธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลผู้ให้บริการโอนเงินระหว่างประเทศ ได้มีการผ่อนคลายกฎเกณฑ์สำหรับการประกอบธุรกิจโอนเงินระหว่างประเทศ โดยตั้งแต่วันที่ 31 มกราคม 2562 โดยได้ผ่อนคลายคุณสมบัติของผู้ประกอบการ จากเดิมคนไทยต้องมีสัดส่วนถือหุ้นจาก 3 ใน 4 เป็น 1 ใน 4 เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการรายใหม่สามารถเข้ามาให้บริการ ซึ่งจะทำให้เกิดการแข่งขันมากขึ้น และจะช่วยลดค่าธรรมเนียมโดยรวมลง นอกจากนี้ ในระหว่างการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและผู้ว่าการธนาคารกลางอาเซียน ครั้งที่ 5 สถาบันการเงินของไทยได้มีการลงนามข้อตกลงในด้านบริการโอนเงินของแรงงานและธุรกิจกับหน่วยงานในประเทศอาเซียน อาทิ การโอนเงินระหว่างประเทศผ่านเทคโนโลยี Application Programming Interface (API) ระหว่างมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย ของบริษัท CIMB Group และระหว่างธนาคารกสิกรไทยกับธนาคาร DBS ของสิงคโปร์ เป็นต้น ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกให้การโอนเงินกลับของผู้ที่ทำงานระหว่างประเทศดียิ่งขึ้น

ความท้าทาย

แรงงานย้ายถิ่นของไทยที่ไปทำงานในต่างประเทศ ยังมีจำนวนมากที่เข้าออกประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต และบางส่วนขาดความรู้ในการเข้าถึงบริการทางการเงินรูปแบบใหม่ที่มีต้นทุนต่ำ ส่งผลให้แรงงานเลือกใช้ช่องทางนอกระบบ ซึ่งถึงแม้ว่าจะมีค่าธรรมเนียมมากกว่าช่องทางในระบบ แต่มีความยืดหยุ่นและสามารถเข้าถึงได้ง่ายกว่าดำเนินการผ่านระบบหรือสถาบันการเงินที่ถูกต้อง ขณะเดียวกันการส่งเงินกลับประเทศผ่านช่องทางในระบบ อาทิ สถาบันและธนาคาร มีอุปสรรคต่อการเข้าถึงการบริการหลายประการ เนื่องจากมีขั้นตอนรวมถึง ต้องการข้อมูลและเอกสารสำคัญจำนวนมาก ซึ่งไม่อำนวยความสะดวกแก่แรงงานไทยเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

การแข่งขันทางการเงินและการเข้ามาของเทคโนโลยีทำให้ระบบการเงินโลกมีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น ดังนั้น ภาครัฐควรเร่งสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการพัฒนาช่องทางและระบบโครงสร้างพื้นฐานทางการเงิน เพื่อให้ระบบการโอนเงินระหว่างประเทศมีต้นทุนทางการเงินที่ต่ำสุดเพื่ออำนวยความสะดวกแก่แรงงานไทยในต่างประเทศ โดยขยายความร่วมมือระหว่างสถาบันทางการเงินของไทยและต่างประเทศให้ครอบคลุมหลากหลายประเทศมากยิ่งขึ้น รวมทั้งควรเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงขั้นตอนการโอนเงินผ่านช่องทางในระบบและส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้ในเรื่องดังกล่าวเพื่อสร้างแรงจูงใจให้แรงงานไทยส่งเงินกลับประเทศผ่านช่องทางในระบบ

